

hartelijk hooren lachen, want bij mijn gastheer geldt de spreuk: In schlimmer Zeit sei Heiterkeit die beste Hygiene. Hier wordt men niet eens gewaar dat de stad vol Duitschers is; niemand ook die zich stoort aan de verordeningen van de oorlogspolizei. Na het eten blijven we in zalige gezelligheid doorpraten en rooken tot laat in den nacht. Als eenige voorzorg nemen de aanwezigen die nog naar huis moeten een paar sigaren mede... pour forcer la consigne en den armen schildwacht plezier te doen. Door de nevelen van den thee-en-tabaksdamp en telkens ik Viérin zie zitten zoo kommerloos aan 't praten met de gastvrouw, als een Rajah uitgestrekt in zijn zetel, schiet het mij te binnen: wat er ons morgen te wachten staat, — of we den avond misschien niet zullen doorbrengen in eene gracht gescholen of ergens... in een amigo op de planken?

We moeten er morgen heel vroeg uit, willen we met den eersten tram vertrekken; daarom krijgen we elk een wekker mede naar bed en in de keuken zijn de schikkingen genomen voor ons ontbijt. We zullen dus maar nu afscheid nemen van 't gezelschap om morgen vroeg niemand te storen.

Terwijl ik in het dons neerlig, roezen de ongewone geruchten en de drukte nog door mijn hoofd en ik denk hoe we hier liggen en slapen zullen te midden een vijandelijk leger. De verbeelding doet haar werk en toovert alie mogelijke gebeurtenissen vóór den geest — een aanval, een oproer, eene moordnacht gelijk er te Leuven eene plaats had... Ik kan de dwaze begeerte niet afwenden om er eens werkelijk in te zitten; 't vergaat mij als met den knaap... der auszog das Fürchten zu lernen! — 't verlangen bekruipt me te weten of ik bang zou zijn en hoe ik me gedragen zou in eene paniek; want 't blijft mijne overtuiging dat moed en onverschrokkenheid aangeboren hoedanigheden zijn, dingen die men niet op bevel van den wil teweeg brengt... en dat niemand weet of zeggen kan: wat hij waard is, zoolang hij 't ding niet heeft medegemaakt.

Gelijk ik hier lig, ware er eigenlijk maar weinig vandoen om den gruwel mee te kunnen maken — neem nu maar dat er een geschil ontstaat tusschen burgers en soldaten, of tusschen soldaten ondereen en dat men overhoop begint te moorden!....

3 DECEMBER.

We zijn werkelijk heel vroeg te been en voor 't aangeduide uur, wachten wij onzen tram aan de standplaats. Maar de tram komt niet en als we op inlichtingen uitgaan, vernemen we dat, sedert de oorlog, de tram niet meer tot hier aanlegt, maar wel aan de Meenenpoort! Hier hebben we onzen kostelijken tijd staan verspillen met wachten en 't is maar bij eene mogelijke vertraging dat we nog kans zien hem te halen... met loopen door de stad tot aan de Meenenpoort. Op gevaar af om als deserteurs of spionnen aangehouden te worden, zetten we aan, maar tevergeefs, de tram is vertrokken. Onze eerste inzet is leelijk mislukt en dat wekt een groote ontstemming en spijt — een halve dag is verloren, ons vroeg opstaan is voor niets en welk een slecht voortteeken?! De volgende tram vertrekt eerst om half twaalf. We kunnen nu maar uitzien hoe den tijd te dooden met slenteren, vrienden bezoeken om onzen tegenslag te klagen. Telkens opnieuw moeten we onze spijt en ergernis uitdrukken bij 't gedacht dat we nu reeds een heel eind ver h a d d e n k u n n e n zijn in plaats van hier te drenten! 't Is het ongeduld om de onzekerheid van 't geen ons aan de grens te wachten staat, dat ons zenuwachtig maakt.

De troepenbeweging is intusschen weer volop aan gang; uit alle huizen loopen soldaten uit en in; heele regimenten trekken in slagorde door de straten, in onbekende en vooral tegenstrijdige richtingen. De kennissen die we ontmoeten en aan wie wij 't voornemen onzer reis mededeelen, raden het ons af en weten ten stelligste: dat niemand meer toegelaten wordt aan de grens — dat het vergeefsche mocite is, enz. Schoon vooruitzicht!